

Locatie 'Kerkstraat 91', gemeente
Noordwijkerhout.
Een inventariserend veldonderzoek.

STAR 84
2006

R.M. van der Zee
onder redactie van E. Jacobs

Colofon

Opdrachtgever
Fam. Van den Berg

Datum
december 2005

Auteur
R.M. van der Zee

Redacteur
E. Jacobs

Bestandsnaam
05054.standaardrapport.definitief.wpd

Projectcode Jacobs & Burnier
05054

Projectleider en autorisatie
E. Jacobs

ISBN-nummer
ISBN-10: 9077191-84-4
ISBN-13: 978-90-77191-84-2

Jacobs & Burnier
archeologisch projectbureau

adres
Veemarkt 186
1019 DG Amsterdam

telefoon
020 - 4637300

fax
020 - 4637277

e-mail
jenbbureau@zonnet.nl

Inhoudsopgave

Administratieve gegevens	1
1. Inleiding	2
2. Onderzoeksopdracht	3
3. Bureauonderzoek	4
3.1 Werkwijze	4
3.2 Afbakening onderzoeksgebied	4
3.3 Huidige en toekomstige situatie onderzoeksgebied	4
3.4 Geologie van het onderzoeksgebied	4
3.5 Historisch gebruik en bekende archeologische waarden	5
3.6 Verwachte archeologische waarden	6
4. Booronderzoek	7
4.1 Werkwijze	7
4.2 Resultaten	7
5. Conclusie	9
6. Advies	10
Literatuur	11
Verantwoording	12
Afbeeldingen	12
Bestanden	12

Jaren	Archeologische perioden		Geologische perioden
1500	Nieuwe Tijd		H O L O C E E N
450 na Chr.	Middeleeuwen	Laat	
		Vroeg	
12 voor Chr.	Romeinse Tijd	Laat	
		Midden	
		Vroeg	
800	IJzertijd	Laat	
		Midden	
		Vroeg	
2000	Bronstijd	Laat	
		Midden	
		Vroeg	
4000	Neolithicum	Laat	
		Midden	
8800	Mesolithicum	Vroeg	
		Laat	
		Midden	
		Vroeg	
350.000	Paleolithicum	Laat	
		Midden	
		Vroeg	
			P L E I S T O C E E N

Archeologische perioden en aanvang tijdvakken in jaren

Administratieve gegevens

Opdrachtgever

Fam. van den Berg
Kerkstraat 91
2211 RE Noordwijkerhout
contactpersoon
mw van den Berg
Tel.: 0252 - 372951

Uitvoerder

Jacobs & Burnier, archeologisch projectbureau
Veemarkt 186
1019 DG Amsterdam
contactpersoon
drs. C.Y. Burnier
Tel.: 020 - 4637300

Bevoegd gezag

Provincie Zuid-Holland
Bureau Cultuur
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
contactpersoon
drs. R. Proos
Tel.: 070 - 4418445

Locatie

gemeente
Noordwijkerhout
plaats
Noordwijkerhout
toponiem
Kerkstraat 91

Kaartblad

1:25.000 topografische kaart, 30F

Coördinaten

93739/474350

Archisnummers

aanmeldingsnummer 14904
onderzoeksnummer 12724

J&B-projectcode

05054

1. Inleiding

In opdracht van Fam. Van den Berg is ten behoeve van de locatie 'Kerkstraat 91', gemeente Noordwijkerhout, provincie Zuid-Holland in december 2005 door Jacobs & Burnier, archeologisch projectbureau een beknopt bureauonderzoek uitgevoerd, gevolgd door een inventariserend veldonderzoek door middel van grondboringen.

Aanleiding voor het vooronderzoek vormt de voorgenomen sloop van bestaande bebouwing en de realisatie van vervangende nieuwbouw.

Zowel volgens de Cultuur Historische Hoofdstructuur van Zuid-Holland (CHS), regio Duin- en Bollenstreek (Koenders 2002), als de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) is de locatie gelegen in een zone met een zeer hoge kans op de aanwezigheid van archeologische waarden.

Gezien de toegekende archeologische verwachtingswaarde is, in het kader van een artikel 19 procedure, het laten uitvoeren van een inventariserend archeologisch onderzoek dan ook door de provincie Zuid-Holland verplicht gesteld voor het verkrijgen van toestemming tot het realiseren van de voorgenomen nieuwbouw.

Het voorliggende rapport beschrijft de resultaten van dit onderzoek.

2. Onderzoeksopdracht

Het doel van het in dit rapport besproken onderzoek was om te bepalen of er op de onderzoekslocatie archeologische waarden aanwezig zijn, en zo ja, wat de locatie, datering, gaafheid en conservering daarvan zijn. Hiertoe is een beknopt bureauonderzoek uitgevoerd, gevolgd door een inventariserend veldonderzoek door middel van grondboringen.

In overeenstemming met de in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) genoemde specificaties is het onderzoek aangemeld bij het Centraal Archeologisch Informatiesysteem (Archis II). Op basis van deze aanmelding zijn de resultaten van het onderzoek binnen dit systeem geregistreerd onder onderzoeksnummer 12724.

3. Bureauonderzoek

Het bureauonderzoek is uitgevoerd ten behoeve van het verkrijgen van informatie over zowel de aanwezige, als de verwachte archeologische waarden. Daarnaast geeft het bureauonderzoek inzicht in de geologische, geomorfologische en bodemkundige opbouw van het gebied.

3.1 Werkwijze

Voor het uitvoeren van het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van de door de opdrachtgever verstrekte informatie, de CHS van Zuid-Holland (Koenders 2002), gegevens uit Archis II (november 2005) en relevante literatuur.

3.2 Afbakening onderzoeksgebied

Het plan- en onderzoeksgebied is gelegen in de bebouwde kom van Noordwijkerhout en betreft een perceel aan de Kerkstraat 91 (Afb. 1 en 2). Het wordt in het noordwesten begrensd door de Kerkstraat, in het noordoosten door de Duindoornstraat, in het zuidwesten door bebouwing en in het zuidoosten door een erfafscheiding. De omvang van het onderzoeksgebied bedraagt circa 540 m².

3.3 Huidige en toekomstige situatie onderzoeksgebied

Het onderzoeksterrein is voor circa een vijfde deel bebouwd. Het bebouwde deel omvat een woonhuis en een carport. Het onbebouwde deel is in gebruik als tuin. Hiervan is een gedeelte voorzien van bestrating.

De voorgenomen ontwikkeling van het onderzoeksgebied bestaat uit de sloop van de huidige bebouwing gevolgd door vervangende nieuwbouw. Deze zal bestaan uit een twee-onder-een-kapwoning en een garage. Hiermee zal het bebouwde oppervlak toenemen. Wel zal de locatie van de nieuwbouw grotendeels samenvallen met de huidige bebouwing.

3.4 Geologie van het onderzoeksgebied

De onderzoeksgebied bevindt zich in het duingebied. De belangrijkste geologische eenheden volgens de nieuwe indeling van De Mulder *et al* (2003) zijn de Formatie van Naaldwijk en de Formatie van Nieuwkoop, respectievelijk kustafzettingen en veen.

Langs de westkust van Nederland strekken zich noord-zuid georiënteerde strandwallen uit. Deze werden vanaf 5000 jaar geleden gevormd. Toen volgde op een periode van snelle zeespiegelstijging een fase waarin deze steeds langzamer verliep. Hierdoor ontstond voor de kust van het huidige Noord- en Zuid-Holland een complex van kustparallelle 'zandbanken', strandwallen genaamd, waardoor het achterland werd afgeschermd van de zee (Berendsen 2004).

In perioden waarin de opbouw van de strandwallen stagneerde ontwikkelde zich een lage vlakte, strandvlakte genaamd, tussen de strandwal en de zee. Een hierop volgende periode van verhoogde aanvoer van zand leidde tot de vorming van nieuwe zandbanken op de overgang tussen de zee en de strandvlakte. Op deze manier verplaatste de kustlijn zich steeds meer naar het westen en bereikte een maximum van 6 tot 10 km (Berendsen 2004). De strandafzettingen werden op stormvloedhoogte afgezet. De strandwallen liggen dan ook hoger naarmate ze jonger zijn; de zeespiegelstijging bleef immers doorgaan. Toch werden de oude strandwallen niet meer weggeërodeerd, omdat het strandwallensysteem zich als gevolg van een grote zandaanvoer westwaarts kon uitbreiden: de jongere en hogere strandwallen liggen dus aan de zeezijde.

De geulen, die vanaf de kust landinwaarts liepen, werden door de eerste rij van strandwallen grotendeels afgesloten. Alleen via riviermondingen, zoals die van de Oude Rijn, kon de zee nog de kustvlakte binnendringen en handhaafde zich het zogenoemde Hollandse

getijdenbekken, met talloze geulen en zandplaten (De Mulder *et al* 2003). In dit gebied werd in een zout en brak milieu hoofdzakelijk fijn zand en klei afgezet (Berendsen 2004).

Wind zorgde ervoor dat op de strandwallen vanaf het strand aangevoerd zand werd afgezet. De lage duinen, die als gevolg hiervan ontstonden worden tegenwoordig aangeduid als de Oude Duinen. Op die manier zijn in de periode tussen 5000 en 2000 jaar geleden langs de toenmalige kust enkele, naast elkaar gelegen duinenrijen gevormd. Kenmerkend voor Oud Duin afzettingen is de fijn zandige samenstelling en het onregelmatig voorkomen van humeuze bodemhorizonten als ook dunne veenlagen (De Mulder *et al.* 2003).

Het strandwallensysteem bood een goede bescherming tegen inbraken van de zee (Berendsen 2004). Als gevolg van neerslagoverschot en de afvoer van water uit de omringende hogere delen naar de kustvlakte trad al snel verzoeting van het waterrijke gebied achter de strandwallen op. In de achter en tussen de duinen gelegen lagere delen van het landschap kwam het op uitgebreide schaal tot veenontwikkeling (Berendsen 2000). Het veen, ook wel Hollandveen genoemd, is in de Middeleeuwen echter grotendeels afgegraven, waardoor de onderliggende strandzanden weer aan de oppervlakte zijn komen te liggen.

Vanaf 1000 tot 1200 na Chr. begon langs de Hollandse kust een belangrijke periode van nieuwe duinvorming waarbij de 'Jonge Duinen' ontstonden (Berendsen 2004). Door ontbossing en (over-) beweiding in de Middeleeuwen was het landschap heel open, en had de wind vrij spel. De grote paraboolduinen, die op veel plaatsen een hoogte van 30 tot 50 m bereikten, vormden zich over de Oude Duinen en strandwallen heen. Ze zijn opgebouwd uit zeer kalkrijk zand met fijn schelpgruis.

Vanaf de 18de eeuw werd een deel van de Oude Duinen afgegraven. Het zand werd gebruikt voor stadsuitbreidingen, wegeaanleg en later ook voor de kalkzandsteenfabricage. Ten behoeve van de ontwatering en de afvoer van zand zijn verder brede, evenwijdig lopende watergangen gegraven. Deze ontwikkelingen leidden tot het ontstaan van het huidige zanderijlandschap.

Volgens de Cultuurhistorische Hoofdstructuur provincie Zuid-Holland, regio Duin- en Bollenstreek (Koenders 2002) is de onderzoekslocatie gelegen op Oud Duinen/strandwalafzettingen. Op basis hiervan is aan de locatie een 'hoge kans' op de aanwezigheid van archeologische sporen toegekend. In het verleden waren het de relatief hogere en drogere delen van het landschap, waaronder de strandwallen en de daarop gelegen duinen, die voor bewoning werden uitgekozen.

Op de Geomorfologische Kaart van Nederland (DLO-Staring Centrum & Rijks Geologische Dienst 1994) is de locatie niet gekarteerd. Het direct naastgelegen gebied is aangegeven als vlakte ontstaan door afgraving en/of egalisatie van duinen/strandwal (1M49).

De Grote Historische Atlas van Nederland (1839-1859, blad 30 Oost) en een kadastrale kaart uit het midden van de 19de eeuw laten zien dat de onderzoekslocatie rond het midden van de 19de eeuw in gebruik was als akkerland en dat van bebouwing langs de Kerkstraat nog geen sprake was.

3.5 Historisch gebruik en bekende archeologische waarden

Bewoningsgeschiedenis

Het strandwallengebied wordt al zeker vier tot vijf duizend jaar bewoond. Ook de strandwal van Noordwijkerhout is mogelijk al vanaf het Neolithicum gewoond, getuige de verscheidene prehistorische vondsten, die zijn aangetroffen. Het beeld dat deze vondsten geven van de bewoning is echter fragmentarisch. Een meer coherent beeld ontstaat pas voor de periode vanaf de 9de - 10de eeuw na Chr.

Op basis van historische bronnen kan de bewoningsgeschiedenis van Noordwijkerhout gevolgd worden vanaf circa 889 na Chr. In dat jaar kwam het gebied van Noordwijkerhout en Noordwijk via een giftbrief van de koning van Lotharingen in leenbezit van de eerste graaf van Holland, graaf Gerulf. Het gebied stond bekend als de ambachtsheerlijkheid *Northgo*. In 1231 werd het ambacht beleent aan de broers Wilhelmus en Gerardus van Northeke die het verdeelde in *Nortich*, het huidige Noordwijk, en *Nortich in den Houte*, het huidige Noordwijkerhout. Gedurende de regeringsperiode van graaf Floris V (1256 tot 1296+)

ontstond bij het toenmalig aanwezige jachtslot *Vogelsanck* het dorp *Noortigerhout*. In historische bronnen komen ook de benamingen *Noirtigerhout* en *Nortekerhout* voor. De kern van de huidige nederzetting is in de Late-Middeleeuwen ontstaan langs de doorgaande noord-zuid weg op de strandwal. Tot ver in de 19de eeuw bestond Noordwijkerhout uit 30 tot 40 huizen die rond het, van oorsprong laat-middeleeuwse, Witte Kerkje gebouwd waren. Daarnaast stonden verspreid in de omgeving individuele boerderijen.

De locatie zelf is gelegen in een gebied waar in het verleden op grote schaal grondverzet heeft plaatsgevonden ten behoeve van zandwinning en bloembollenteelt. De relatief lage ligging van de ten westen van het dorp gelegen Noordwijkerhoutsche Geest, 0,2 m - mv, kan mogelijk opgevat worden als een aanwijzing dat in elk geval daar in het verleden afzanding heeft plaats gevonden. Ook de zanderijvaarten vormen hiervoor een aanwijzing.

Bekende archeologische waarden

Voor de onderzoekslocatie zelf staan binnen Archis II (november 2005) geen archeologische waarden geregistreerd. Wel zijn in de directe omgeving drie onderzoeken uitgevoerd. In het onderstaande worden de diverse in de omgeving van de onderzoekslocatie aanwezige archeologische waarden kort besproken. De nummers tussen haakjes refereren daarbij naar de codes waaronder de desbetreffende gegevens in Archis II geregistreerd staan.

Ten noordwesten van de onderzoekslocatie zijn twee inventariserende booronderzoeken uitgevoerd (onderzoeksaanmeldingsnrs. 8819 en 6677 en onderzoeksnummers 4594 en 2787). Beide onderzoeken zijn ten westen van de Kerkstraat uitgevoerd. De resultaten gaven aan dat de ondergrond op de desbetreffende locaties verstoord c.q. vergraven was en dat er geen sprake was van de aanwezigheid van archeologische waarden. Van een derde onderzoek (onderzoeksaanmeldingsnr. 5601), dat betrekking heeft op een groot deel van de bollenstreek, is in Archis II geen nadere informatie geregistreerd.

3.6 Verwachte archeologische waarden

Op basis van zowel de geologische ondergrond als de bekende archeologische waarden kan gesteld worden dat de kans op de aanwezigheid van archeologische waarden op de locatie zeer groot is. Bovengenoemde archeologische verwachting is dan ook aangegeven op zowel de CHS als de IKAW. Gezien de bekende archeologische waarden in de omgeving, aangetroffen in zones met Oud Duin/strandwalafzettingen, moet rekening worden gehouden met sporen en/of vondsten uit de periode vanaf het Laat-Neolithicum.

Het is echter niet uit te sluiten dat archeologische waarden, die oorspronkelijk op de locatie aanwezig waren, als gevolg van grondverzet verstoord dan wel vernietigd zijn. Onderzoek op nabij gelegen locaties heeft uitgewezen dat in ieder geval op die plaatsen geen sprake meer was van een onvergraven bodem.

4. Booronderzoek

Conform het Programma van Eisen (PvE) is aansluitend op het bureauonderzoek een inventariserend veldonderzoek door middel van grondboringen verricht.

4.1 Werkwijze

Tijdens het booronderzoek zijn handmatig vier grondboringen uitgevoerd. De locaties van de boringen zijn daarbij dusdanig gekozen dat een zo compleet mogelijk beeld van het onderzoeksterrein verkregen kon worden (Afb. 2). Als gevolg van kabels en leidingen in de ondergrond kon in de voortuin, langs de Kerkstraat, niet geboord worden.

De boringen zijn doorgezet tot in de onverstoorde, natuurlijke afzettingen. De bereikte einddiepte bij de boringen 1 t/m 4 bedraagt respectievelijk 2,50 m -mv, 2,30 m -mv, 2,05 m -mv en 2,10 m -mv. Als gevolg van grondwater, vanaf circa 1,60 m -mv, en de geringe consistentie van het sediment kon niet dieper geboord worden. Bij de uitvoering is voor de bovengrond gebruik gemaakt van een Edelman-boorkop met een diameter van 7 cm en voor beneden de grondwaterspiegel van een zuigerbuis met een diameter van 4 cm.

De X- en Y-waarden van de boorlocaties zijn ingemeten met behulp van een meetlint en gekoppeld aan de bebouwing op en in de nabijheid van het perceel. De Z-waarde is bepaald door middel van een waterpasinstrument. Hierbij is gebruik gemaakt van de dichtstbijzijnde NAP-bout, in de zuidwestgevel van een woning aan de Kerkstraat nr. 123. De hoogte van deze bout bedraagt 1,288 m + NAP en is in 2000 voor het laatst gecontroleerd.

Uit de aldus verkregen hoogtematen blijkt dat het maaiveld zich nagenoeg op hetzelfde niveau bevindt. De hoogte van het maaiveld op de boorlocaties 1 t/m 4 bedraagt achtereenvolgens 1,02 m + NAP, 1,06 m + NAP, 1,07 m + NAP en 1,01 m + NAP. De gemeten NAP-hoogtes zijn, vanwege de ligging van de onderzoekslocatie in bebouwd gebied, waarschijnlijk niet representatief voor het niveau van het oorspronkelijke maaiveld. De hoogte van het maaiveld wordt in dergelijk gebieden grotendeels bepaald door een mate van ophoging, ontgroning en/of egalisatie. Wel blijkt uit veldwaarnemingen en hoogtegegevens van de topografische kaart (ANWB 2004), dat het onderzoeksgebied relatief hoog ligt ten opzichte van het ten westen van de Kerkstraat gelegen bollenland van de Noordwijkerhoutsche Geest. Het hoogteverschil bedraagt circa 1,25 m.

De boorkernen zijn met het blote oog geïnspecteerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren, zoals houtskool, (verbrand) bot, aardewerk, vuursteen e.d.

Bij het digitaliseren van de veldgegevens is gebruik gemaakt van het programma AutoCad 2000. De resultaten van de boringen zijn vastgelegd in een digitaal bestand (Quatro-pro 9, uitwisselbaar met Excell).

4.2 Resultaten

Geologie

Aan de hand van de boorresultaten kan een ideaalprofiel samengesteld worden waarbinnen drie verschillende eenheden onderscheiden worden. Deze worden in het onderstaande van oud naar jong besproken.

Eenheid 1, de onderste eenheid, is in de boringen 1 t/m 4 beneden een diepte van respectievelijk 0,28 m - NAP, 0,06 m + NAP, 0,13 m - NAP en 0,79 m - NAP aangeboord. De minimale dikte bedraagt respectievelijk 1,20 m, 1,30 m, 0,85 m en 0,30 m. Het materiaal bestaat uit matig siltig, fijn zand. De zandkorrels hebben een uniforme grootte en zijn vrij stevig gepakt. De mediaan van de korrelgrootte valt in de klasse 105 - 150 µm. De kleur van het sediment verloopt van grijs onder de grondwaterspiegel naar bruigrijs of geel boven de grondwaterspiegel. Uit het pakket is één vondst afkomstig. Het betreft een fragment natuursteen of mogelijk een sintel (vondstnr. 05054.4) en bevond zich op een diepte van 0,63 m - NAP (1,65 m -mv).

Op basis van de zandige opbouw van eenheid 1 in combinatie met de relatief hoge ligging van de onderzoekslocatie wordt deze als een Oud Duin/strandwalafzetting (Formatie van Naaldwijk) geïnterpreteerd. De aangetroffen vondst duidt echter op antropogene invloed. Mogelijk is het pakket omgewerkt.

Eenheid 1 gaat naar boven toe vrij geleidelijk over in een licht gevlekt, fijn zandig pakket, eenheid 2. Het pakket heeft in de boringen 1 t/m 4 een sterk variabele dikte van respectievelijk 0,40 m, 0,25 m, 0,55 m en 1,20 m. Het zand is matig siltig en in boring 4 tevens zwak humeus. Het pakket heeft een grijze of geelgrijze kleur. Kenmerkend is het verspreid voorkomen van antropogeen materiaal zoals baksteen, mortel, sintel, natuursteen (vondstnr. 05054.3) en aardewerk (vondstnrs. 05054.2 en 05054.6). Op basis van het vondstmateriaal en de lithologische overeenkomsten met de onderliggende natuurlijke afzettingen wordt eenheid 2 als een vergraven/omgewerkte Oud Duin/strandwalafzetting geïnterpreteerd.

De bovenste eenheid wordt gevormd door de huidige bouwvoor. Deze bestaat uit matig humeus zand met baksteen, mortel, sintel (vondstnr. 05054.1), natuursteen en aardewerk (05054.5). De bouwvoor is op de onderzoekslocatie relatief dik, namelijk 0,90 m in boring 1, 0,75 m in boring 2, 0,65 m in boring 3 en 0,60 m in boring 4.

Archeologie

Tijdens het booronderzoek zijn verschillende vondsten gedaan, te weten een fragment natuursteen/sintel (vondstnr. 05054.4) uit de Oud Duin/strandwalafzettingen (eenheid 1), een fragment natuursteen/sintel (vondstnr. 05054.3) en twee aardewerkscherven (vondstnrs. 05054.2 en 05054.6) uit de vergraven Oud Duin/strandwalafzettingen (eenheid 2) en een sintel (vondstnr. 05054.1) en één fragment aardewerk (vondstnr. 05054.5) uit de huidige bouwvoor (eenheid 3).

De fragmenten natuursteen/sintels zijn niet dateerbaar, de herkomst is onduidelijk. De aardwerkfragmenten zijn wel dateerbaar. Die uit eenheid 2 betreffen een wand- en een randscherf industrieel wit uit de 18de eeuw. De wandscherf (vondstnr. 05054.2) is afkomstig uit boring 1. De diepteligging was niet exact bekend. De randscherf (vondstnr. 05054.6) is afkomstig uit boring 4. De diepteligging was 0,21 m - NAP (0,80 m -mv). Het fragment aardewerk uit de bouwvoor betreft een pijpsteeltje (vondstnr. 05054.5) uit de 17de/18de eeuw. Vanwege de ligging in verstoorde pakketten en de geringe ouderdom hebben de beschreven vondsten geen archeologische betekenis.

Hoewel in gebieden met Oud Duin/strandwalafzettingen rekening moet worden gehouden met archeologische sporen en/of vondsten uit de periode vanaf het Laat-Neolithicum, zijn hiervoor op de onderzoekslocatie geen aanwijzingen gevonden. Gezien het tot op grote diepte voorkomen van met name baksteen en subrecent aardewerk is er sprake van een sterk verstoorde ondergrond. Mogelijk hangt dit samen met gebruik in het verleden van het gebied voor de bloembollenteelt.

Geconcludeerd kan worden dat de kans dat op de locatie sprake is van archeologische waarden gering is.

5. Conclusie

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kan gesteld worden dat de onderzoekslocatie zich op de strandwal van Noordwijkerhout bevindt. Bekende archeologische gegevens geven aan dat de strandwallen langs de Hollandse kust reeds vanaf het Laat-Neolithicum bewoond werden. Het is echter bekend dat in het verleden grote gebieden zijn afgegraven ten behoeve van de zandwinning en omgewerkt ten behoeven van de bloembollenteelt. Hierdoor bestaat de kans dat oorspronkelijk aanwezige archeologische waarden verstoord dan wel vernietigd zijn.

Wanneer de tijdens het veldonderzoek verzamelde hoogtegegevens en de tijdens het bureauonderzoek verzamelde hoogtegegevens met elkaar worden vergeleken, blijkt dat het maaiveld ter plaatse van de onderzoekslocatie relatief hoog ligt, circa 1,05 m + NAP. Uit het booronderzoek blijkt echter dat de ondergrond tot op grote diepte is omgewerkt. Pas vanaf 0,06 m + NAP (1,00 m -mv) tot 0,79 m - NAP (1,80 m -mv) zijn grotendeels onverstoorde Oud Duin/strandwalafzettingen (eenheid 1; Formatie van Naaldwijk) aangetroffen. Deze bestaan uit matig siltig, fijn zand.

Op de Oud Duin/strandwalafzettingen bevindt zich een 0,25 tot 1,20 m dik zandpakket met relatief veel vondstmateriaal (eenheid 2). Het materiaal bestaat voornamelijk uit (sub)recent bouw materiaal en aardewerkfragmenten uit de Nieuwe tijd. Het geheel wordt afgedekt door een matig humeuze bouwvoor met een dikte van circa 0,75 m. Ook deze bevat (sub)recent vondstmateriaal.

Geconcludeerd kan worden dat tijdens het onderzoek geen archeologische indicatoren zijn aangetroffen, die wijzen op occupatie in de Prehistorie en Middeleeuwen. De tot op grote diepte vergraven ondergrond is waarschijnlijk toe te schrijven aan het in het verleden uitgeoefende landbouw. Mogelijk heeft er ten behoeve van de bloembollenteelt omwerking van de grond plaats gevonden.

6. Advies

Tijdens het onderzoek op de locatie 'Kerkstraat 91' in Noordwijkerhout zijn geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische waarden aangetroffen.

Op basis hiervan wordt geadviseerd geen nader archeologisch onderzoek te voeren.

Literatuur

ANWB, 2004: *Topografische Atlas Zuid-Holland 1:25.000*, ANWB bv, Den Haag.

Berendsen, H.J.A., 2000: *Landschappelijk Nederland*, Van Gorcum, Assen.

Berendsen, H.J.A., 2004: *De vorming van het land*, Van Gorcum, Assen.

DLO-Staring Centrum & Rijks Geologische Dienst, 1994: *Geomorfologische Kaart van Nederland 1:50.000, blad 30 's-Gravenhage*, Wageningen/Haarlem.

KNA, Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, 2005, versie 2.2

Koenders, M., 2002: *Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland, regio Duin- en Bollenstreek, een kaartrapportage*, provincie Zuid-Holland.

Mulder de, E.E.J., Geluk, M.C., Ritsema, I.L., Wetserhof, W.E., Wong, T.E., 2003: *De ondergrond van Nederland*. Wolters-Noordhoff bv, Groningen/Houten, Nederland.

Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1990: *Grote Historische Atlas 1 : 50000, deel 1 West-Nederland 1839-1859*, Groningen.

Verantwoording

Afbeeldingen

afb. 1: Locatie onderzoek, Jacobs & Burnier, archeologisch projectbureau

afb. 2: Onderzoekslocatie met boorpunten, Jacobs & Burnier, archeologisch projectbureau

Bestanden

05054.standaardrapport.definitief.wpd

05054.standaardrapport.afbeelding01.definitief.wpd

05054.standaardrapport.afbeelding02.definitief.dwg